



זאב ז'בוטינסקי ותחיית השפה העברית

השפה העברית הייתה אחת מאהבותיו הגדולות של ז'בוטינסקי. ב-1910 כאשר השתתף בכנס בו נכחו גדולי התרבות היהודית אשר נאמו ביידיש, בחר ז'בוטינסקי לנאום בשפה העברית. באותה תקופה הוא יצא לסבב הרצאות והשמיע בחמישים ישובים שונים ברוסיה נאום בשם "שפת התרבות העברית", אותו למד בעל פה והגדירו כ"יחידי שבו אתפאר עד סוף ימי". ז'בוטינסקי יזם הקמת בתי ספר עבריים בארצות אירופה השונות, פעל בשביל למצוא מורים מתאימים שילמדו בעברית והוציא לאור ספרי לימוד וספרי עזר בשפת הקודש. כך ראו אור "כל-בו לתלמיד", ספרון-כיס בו ניתנו טבלאות ונוסחאות בנושאים שונים: גיאוגרפיה, פיזיקה, כימיה ועוד, רשימות פעלים בשפות שונות, לוחות כרונולוגיים והיסטוריים, והספר "תרי"ג מילים", ללימוד 613 מילים עבריות באותיות לטיניות. הוא ניהל מאבק למען השימוש בלשון העברית ולמען מבטא נכון. ב-1911 יסד יחד עם ידידו שלמה זלצמן הוצאת ספרים בשם "תורגמן" שמטרתה תרגום מיטב הספרות הקלאסית העולמית לעברית. בין ספרי ההוצאה ניתן למצוא את תרגומו של ביאליק ל"דון קישוט" לסרוואנטס ושל דוד לין ל"אלף לילה ולילה", שני ספרים אותם הגדיר ז'בוטינסקי כחלק מעשר יצירות המופת בעולם.

בשיתוף פעולה עם זלצמן, בעל בית ההוצאה "הספר", הוא החל לערוך ולפרסם ספרי לימוד וספרי עזר ותרגומים שונים לעברית. יחד הוציאו לאור את האטלס הגיאוגרפי הראשון בשפה העברית, שנערך על-ידי ז'בוטינסקי ושמואל פרלמן. בקיץ 1919 נוסדה בירושלים האגודה "שפתנו" וז'בוטינסקי נבחר לחבר הוועד יחד עם אליעזר בן יהודה ואחרים. בשנה זו נוסד העיתון "חדשות הארץ", בו היה ז'בוטינסקי חבר המערכת וכתב מאמרים באופן קבוע. ז'בוטינסקי פעל למען פיתוח האוניברסיטה העברית בירושלים, ביקש לפתוח פקולטות שבהן יוכל ללמוד הנוער היהודי ממזרח אירופה, ששערי האוניברסיטאות נסגרו בפניו עקב ה"נומרוס קלאוזוס".

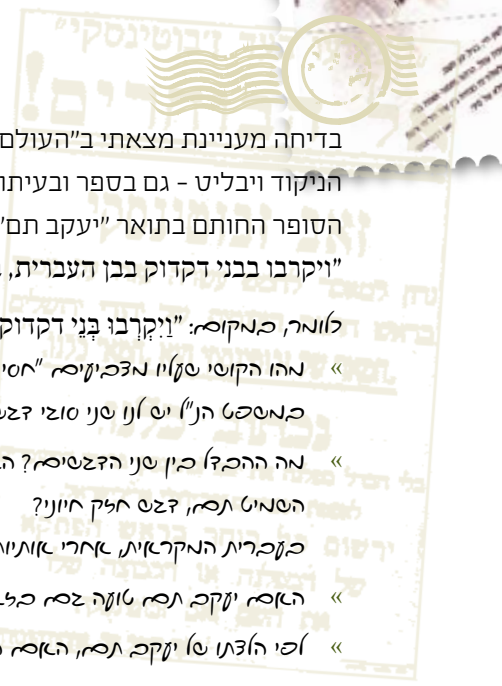
היומי, כשהעברית היא שפת אינאנו, קשה לנו להבין את הקושי הגדול שבהחייאת העברית כשפת דיבור. כמאמר סכתב ז'בוטינסקי בסנת 1925, הוא עוסק בקושי שבהזייה וכתיבה נכונה וקריאה אל ניקוד. נסה להבין את הקשיים האלו, צמד אחר צמד:

סטינוגראפיה¹

זאב ז'בוטינסקי
פרסום ראשון "הארץ"
28 ביוני 1925
שפת המקור: עברית

קצרנות היא שיטת כתיבה אשר משפרת במידה ניכרת את מהירות הכתיבה, באמצעות שימוש בסמלים וסימנים. המטרה המוצהרת היא שניתן יהיה להעלות על הכתב דברים הנאמרים בעל פה בקצב רגיל. התהליך מכונה בלועזית סטנוגרפיה, מן המילים היווניות סטנוס ("צר", "קרוב") וגראפוס ("כתיבה"). יש המכנים את השיטה ברכיגרפיה ("כתיבה קצרה") או סכיגרפיה ("כתיבה מהירה"). קיימות שיטות רבות של קצרנות, עם סמלים או קיצורים למילים מקובלות, שמאפשרות למי שמאומן היטב בשיטה לכתוב במהירות הדיבור.

¹ במושג "סטינוגראפיה" אין כוונתו של מחבר המאמר לקצרנות, אלא לעברית, הכתובה כתיב חסר, והריהו בגדר קצרנות, שאינה מובנה אלא לבקיאים (הערת העורך)



בדיחה מעניינת מצאתי ב"העולם" הלונדוני, בדיחה כלפי הכופרים בקדושת הכתיב העברי, ודורשים תיקון שיפטרנו מעול הניקוד ויבליט - גם בספר ובעיתון, גם במכתב פרטי - את התנועות והשוואים ואפילו הדגשים. הבדיחה היא פרי רוחו של הסופר החותם בתואר "יעקב תם". זוהי, לפי דעתו, שיטת הכתיב שרוצים בה חסידי הדגש:

"ויקרבו בבני דקדוק בבן העברית, בבת הכנענית, בבת הששמית, למשפחות שם בבן נח?..."

לואמה, כמקומם: "ויקרבו בני דקדוק בן העברית, בבת הכנענית, בבת הששמית, למשפחות שם בן נח..."

« מהו הקוטי טעויו מצביעים "חסידי הדגש" קפ"י יעקב תם?

כמטפט הנ"י יט אנו שני סוצי דגשטימ: דגש קא כבז"ד קפ"ת (בראט מיליה), ודגש חלק (דגש פסאן).

« מה ההבדל בין שני הדגשטימ? האם טעה יעקב תם בהכסיו או לא האזניות הדגשות, אלא הכחנה בין דגש קא חלק? מדוע? היק

הטמט תם, דגש חלק חיוני?

כעכרית המקראית, אחרי אותיות אהו"י לא יבוא דגש קא. אמט: "אחתית בת-אבי הוא אך לא בת-אמי ונתהי-לי לאשה" (בר' כ 12).

« האם יעקב תם טעה שם כזאת? מיבואו את טעותו.

« אפי האצט טא יעקב תם, האם הוא כקד אן נגד "הכופרים בקדושת הכתיב, העכרי"? הסכרו.

אמרתי, כי מעניינת היא ההלצה הזאת, לא רק מעניינת, אלא גם רבת - לקח. כי הלוא ידוע לכל, שהאדון יעקב תם הוא אחד מטובי סופרינו. ואולי די להתבונן בשתי השורות המובאות למעלה, כדי להיווכח, שאיננו בקי בהבדל שבין דגש קל ובין דגש חזק - ואף שכח, כי אחרי "ויקרבו" אין מקום לדגש בכלל². דבר קטן אבל טיפוסי. מפי עורכים מלומדים שמעתי, כי אין יעקב תם יחיד במינו. אומרים, כי הדפסת שיריהם של נסיכי משוררינו מצריכה השגחה מעולה מצד העורך והמגיה, כי פיוטם הוא נשגב ומקסים אך לא כולם, וידעים להלביש את יצירתם בגד אורתוגראפי נכון ובפרט במה שנוגע לניקוד...

« מהי ביקורתו טא ל'בוטניסקי קא יעקב תם? האם הוא צדק כביקורתו זו?

« מתוק ביקורתו, האם ל'בוטניסקי הוא מ"הכופרים בקדושת הכתיב העכרי" אן מהמתנגדים אהם?

לא בתור ביקורת על סופרינו העירותי הערה זו, כי אם בתור ביקורת על הכתיב העברי. הרגל האורתוגראפיה תלוי בזכרון הראיה, לא בלימוד ולא בזכרון המשפט. אצל אומות אירופה יודע כל משכיל בינוני לכתוב כתיב נכון ודקדוקי, לא מפני שהירבה ללמוד, אלא מפני שהירבה לקרוא, ובכל ספר ובכל עתון שקרא התרגלה עינו לכתוב הנכון.

אורתוגרפיה היא מערכת הסימנים והכללים המשמשים לייצוג גרפי של שפה. האורתוגרפיה כוללת הן את הסימנים הגרפיים המשמשים לכתובה (אותיות, לוגוגרמות, סימנים דיאקריטיים, סימני פיסוק וכו'), והן את החוקים המתארים כיצד יש להשתמש בהם, כולל חוקי כתיב ופיסוק.

« מהי הכעיה, טעויה מצביע ל'בוטניסקי?

« מה ההבדל בין הכתיב "האירופאי" לכתיב העכרי, קפ"י דכריו? האם אתם מסכימים קפ"י טענה זו? מדוע?

² במאמרו של "יעקב תם" ("העולם", י"ג סיון תרפ"ה - 1925) מובא המשפט "ויקרבו בני דקדוק בן העברית - בת - הכנענית למשפחות שם בן נח" כזורתו בכתיב המקובל, ואילו לפי שיטת "חסידי הדגש" תצוין האות הדגושה בכפל אותיות (העורך).

³ "ויקרבו" מסתיימת ב"ו", וכידוע אין מקום לדגש קל אחרי אותיות אהו"י (הערת העורך).

אך אם יתחילו עמי המערב להדפיס ספרים ועתונים בסטינוגרפיה, על-פי שיטה "מהירה", שאין בה הבדל נראה בין סגול לפתח, ודאי שבמשך דור אחד יהיו גם סופריהם הם כיעקב תם שלנו, כי תשכח העין את צורת המלים, ובלי זכרון-העין לא יועיל שום זכרון אחר.

יסלחו- נא אלה שאולי אעליבם במה שאגיד. באסיפה מקרית של מאה יודעי שפתנו, סופרים, לא נמצא ולו גם עשרה, שאפשר למסור בידיהם אחריות על הגהת דף אחד מנוקד ניקוד מלא. השאר, אילו גם היו מתגיירים לאמונת "דורשי הדגש החזק" ורוצים להבליט ולהביע "ניקוד" במקום "ניקוד"- לא היו יודעים מה להבליט.

ז'בוטינסקי מתייחס כאן להגיית אותיות דגושות, שאינן אותיות בג"ד כפ"ת, כמו המילה "ניקוד".

« האם שם ביאנו, כשהקברית היא שפת איננו, קיימת הכתיבה? »

« תנו דוגמאות (מילים) "כתיביות" כאלה. »

רבים יגידו כי אין בזה סכנה גדולה כל כך, כי בכלל עוד לא נתפתח אצלנו יחס אסתטי לצדה הצלצולי של הלשון. לא אסכים לדעה זו. בשבילי הלשון העברית היא קודם כל דיבור, וחשוב בעיני צלצולה לא פחות מתוכנה. אבל הסכם אסכים לזאת: יש צרה גדולה כפליים מצרת קלקול המבטא, והיא - הכתיב האבסורדי שהנחילונו אבותינו, המפריע להפצת שפתנו, כלומר, הוא נעשה לאחד המכשולים המזיקים ביותר על דרך תחייתנו הלאומית.

« מה הכתיבה כתיב "הנחילונו אבותינו"? אלה מתכוונן ל'בוטינסקי באומרו שהכתיב העברי מליק אחיית הטפה? »

« אמט: נקדו אז כתבו כתיב שונטי את המילים: פרהסיה, ענייה, צדפה, מלך. עתה, כדקו במילון אים הזיתא נכון את המילים (וכאזתה הפדמות כדקו שם את מטמנות). »

« ועוד דוגמה: נקדו את צמדי המילים הכאזת, כך טעולו אהכחין בין מטמנותיהן הטונות: »

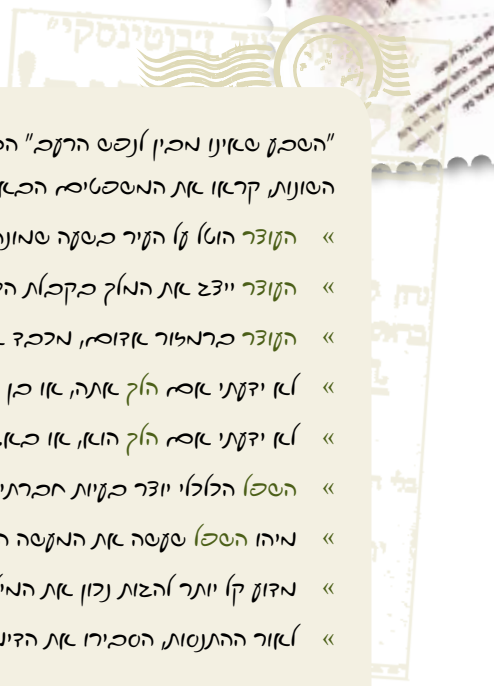
עוצר - עוצר, האק - האק, טפא - טפא, טרק - טרק

« עכטיו, נטחו מדט את הכתיבה טעיה מדכיק ל'בוטינסקי כתיב העברי. »

דווקא בארץ-ישראל יימצאו רבים, שלא יבינו את הטענה הזאת. אחוז גדול של הקהל העברי בארץ, הורגל בקריאה העברית מילדותו, ומי שהורגל בקושי אינו מרגיש בו. "השבע אינו מבין לנפש הרעב", אומר הפתגם הלועזי. אמנם גם הוא ידע לפניו את טעם "הרעב", אמנם גם הוא הקריב שעות ארוכות וטוּכח מיותר להבנת כתיב שאין בו תנועות, אבל זה היה ועבר, והעבר מי יזכרנו? די ברגע של הווה, כדי שיימחה זכרו של העבר לגמרי. השמתם לב לשינוי העיקרי בפסיכולוגיה של בן-אדם בין שני מומנטים, הבאים תכופים זה לזה: הראשון כשהוא מתאמץ לעלות במדרגת אבטובוס גדוש, והשני - כשהוא כבר עומד על המדרגה בתוך הדוחק הנורא, ואיש אחר מנסה לעלות אחריו? "בתקופה" הפסיכולוגית הראשונה הוא מאמין באמונה שלימה, כי זכות צדק לו למקום באבטובוס [באטובוס], וכל המתנגדים לזכותו הם רשעים ופושעים, אך כעבור רגע, ב"תקופה" השניה, שונא הוא את החצוף הרוצה להגדיל את הדוחק ושואל בתמימות: "למה תמהר? מדוע לא תחכה לאבטובוס הבא?"



שני חלקים בלבי, שני
שערים בו. האחד הוא לעמי; השני
לתרבות, לספרות, לעט



"הספן שאינו מכין אנוס הרעב" הם אנונו, יודי טגט-עקר. אחר טניקדטס את צמדי המיאים טאקו, והכנתם כמטמקויותיהם הטונות קראו את המטפטים הכאים:

« הקוצר הוטל על הקיר בטנה טמונה.

« הקוצר ייצב את המאק בקבאת הפנימה.

« הקוצר כרמאור אדוס, מכבד את חוקי התנועה.

« לא ידעתי אם האק אתה, או כן מאק.

« לא ידעתי אם האק הוא, או כא.

« הטפל הכלאי יוצר בעיות חברתיות

« מיהו הטפל טקטה את המקטה הנכלי הלה?

« מדוע קא יותר להזות נכון את המיאים כאן? מה ער אכמה?

« אזור ההתנסות, הסכירו את הדימוי טל ליבאטינסקי אנוסע כ"אבטאכוס" הצפוף.

זכותנו [על ארץ ישראל]
היא נצח, והיא שלמות, ואין
עליה ויתור, ואין קיצור דרך
לציון, וציון היא כולה שלנו!

אני מדבר פה בשם אלה, שעוד לא עלו על מדרגות האבטובוס, כי הם הם הרוב והם העיקר. בימינו אין לומדים לשון חדשה מתוך ספרי-לימוד ושיעורי המורה; לומדים אותה ביחוד מתוך שיחה ומתוך קריאה חופשית. את העברית בגולה אפשר ללמוד, כמובן, רק מתוך קריאה. אדם, הלומד, למשל, צרפתית אחרי שרכש לו את תר"ג המלים הראשונות מספר הלימוד או משיעורים, יקח ספר קל ומעניין - או עתון יומי - וינסה להעשיר את אוצר ידיעותיו על-ידי קריאה. בתחילה ימצא בכל שורה ושורה מלים שאין הוא יודע אותן, אבל הוא ידע את מבטאן, ידע את סוגן - אם שם עצם או פועל, אם יחיד או רבים. בעברית לא רק שלא ידע את המבטא והסוג, אלא שגם לא תמיד יכיר מלה אשר כבר למד אותה. למשל, הוא למד את המלה "זכות", במובן של "זכות אבות", אבל בספרו מסמן צירוף-האותיות הזה מושג אחר לגמרי - את הקרניים הזכות של הלבנה. זוהי הסיבה שרבו כל-כך בין טובי הציונים בני אדם, שהספיקו בשנים האחרונות ללמוד אנגלית, אך עברית לא למדו. הטיפוס הזה רווח עד מאוד במחננו בגולה, וקלות-ראש היא להאשים את האנשים האלה בחוסר הרצון ללמוד את הלשון הלאומית. בוגר אינו יכול ללמוד מפי מורה; השיטה לבוגרים היא לימוד-עצמי, ואם קל הוא הלימוד העצמי לגבי כל לשון אחרת, בעברית קשה הוא עד מאוד - לא מפני קשי-הלשון, כי אם מפני הכתיב, שהולדתו לפני המבול, ושם גם מקומו.

בקדושת האותיות המרובעות אינני נוגע - אף כי גם להגן עליה אינני יכול, ולא הייתי מתאבל אילו הקיצותי באחד הבקרים והנה נתהפך הכתב המרובע לכתב רומא.

« האם, אדקתכמה, "כתב רומא" (הכתב הטיני) היה פותר את בעיית ההזייה העברית? הסכירו והדימו.

« איך כתב טיני היה עוזר לנו להזות את המיאים הכאות על מטמקויותיהן הטונות: עוצר - עוצר, אופט - אופט?

« איך עיצוריהם היו "נשצקים" איך כתבנו עברית בכתב טיני?

« האם וכיצד היה נשצק ההיצוין הטיני טל הטפה העברית? הסכירו ונחיקו

אבל יהי מרובע או עגול או עגלגל, מוכרחים אנו למצוא איזה פתרון לשאלת התנועות, להמציא איזו אותיות חדשות שתסמנה את הקמץ והפתח וכו', או לכל הפחות את הצלצול של a ושל e. גם היום מורגש הצורך הזה על כל צעד ושעל, אף בארץ ישראל רבו דוברי- עברית כפלי-כפליים מקוראי עברית, אבל את ה"התפרצות" הסוערת של הצורך הזה נראה בעינינו בעתיד הקרוב, כאשר, אולי, תיווסד (אני מדגיש "תיווסד", לא רק "תיפתח" רשמית) האוניברסיטה העברית. אז יבואו אל הארץ צעירים שרכשו להם ידיעה של הלשון העברית, אותה ידיעה, שאנחנו בימי עלומינו ידענו צרפתית או גרמנית, בגלותנו אל בתי- המדע של ברן או ז'נווה: "די להבין את תוכן ההרצאה". אלא שבגרמנית ובצרפתית מידה זו של ידיעה מספיקה גם להבנה - לכל הפחות להבנה למחצה - של ספר או "תקציר" מדעי, בעוד אשר בעברית את הפרופסור יבינו ואת הספר אף לא יפתחו.

« האם צדק ל'בוטינסקי כתחזית? האם אדובר עברית, קשה יותר מאדובר צרפתית, אקראי ספר אקדמי? »

תרופת הניקוד המלא, אשר להודו מקריבים טובי מו"לינו את כספם ועמלם, אינה תרופה. ספר נפוץ הוא ספר זול. ספר זול יש לסדר במכונת אותיות ולא ביד. מכונת אותיות לניקוד מלא עוד לא הומצאה, וספק אם אפשר להמציאה. וגם כי תומצא, לא תפתור את השאלה. אין לך סופר, חוץ מיוצאים מן הכלל, שידע לנקד את כתב-ידו כראוי; אין לך בדורנו מסדר אותיות שיוכל לסדר טקסט מנוקד על-פי הדקדוק בלי להסתכל פעמיים בכל אות ואות (בעת אשר מסדר טוב קורא את השורה ולא יביט אליה שנית אלא יסדרנה על-פי הזכרון), ואת המגיה נוכרח לחפש בין הלמדנים שמספרם ל"ו. ואף כי נמצא את כל אלה ונדפיס את כל ספרינו בניקוד מלא- מה נעשה לעתון היומי? הנדרוש מרפורטור [עיתונאי, כתב], הכותב בחצות הלילה על מספר הקרבנות של השריפה האחרונה, שינקד את רישומו? או שימסור את כתב-היד שלו לאחד מאנשי הל"ו שלו, אשר ישפרנו, בשעה שהמכונה מחכה והעורך מרעיש עולמות? חלומות הם. והעתון סוף סוף, הגורם המכריע בימינו, כי בכל ארץ נאורה כנגד כל עשרה קוראי- עתונות יש קורא ספרים אחד, ואולי גם פחות. כל זמן שיש הבדל יסודי בין "אות" ל"ניקוד" תיךָאָה" הסטינוגראפיה כחומר קריאה לסטינוגראפים ולא להמוני האומה.

מה שדרוש הוא כתיב המכיל אותות לסימון התנועות. אחת משתי אלה: או שנמציא אותיות לסימון התנועות, או שנסגל את הכתב הרומי: מי יתן ובחרנו בדרך השניה.

ההתפתחות הטבעית של המשק
העולמי יש בה מגמת ברזל
בלתי מנוצחת - להפחית את
ערכו היצרני של פרוליטריון
השרירים ולהגדיל את ערכם
של הרוח והמוח

”

הארועים מאחורי הקלעים, שהובילו את ז'בוטינסקי לכתיבת מאמר זה (סטנוגרפיה) מתוארים בפרק מתוך ספרו של דוד מלמד ("כולם היו אוהביה"): ז'בוטינסקי והליטון (לאטיניזציה).

קראו את המאמר:

זאב ז'בוטינסקי, מנהיג התנועה הרוויזיוניסטית, שעתה מלאו 130 שנה להולדתו ו-70 שנה למותו, היה מדינאי, נואם-בחסד, עיתונאי, סופר, משורר ומתרגם ברוך-כישרון, שהטביע את חותמו בתולדות עם ישראל. הוא שלט בלשונות רבות, אך גילה קנאות ואהבה מיוחדת ללשון העברית. כדי להשריש את העברית בעם היהודי, עסק בה מכל צדדיה וניסה לסייע בדרכים שונות להאדרתה.

בין היתר דאג שתלמידיו הביתריים ילמדו עברית, תמך בהתלהבות ב"גדוד מגיני השפה" בא"י וביקש במכתב-צוואה לאשתו בשנת 1918, שבנו, ערי, "יידע יפה עברית". רצונו העז לראות את השפה העברית מושרשת גם בתפוצות גרמה לו למצוא זמן, בתוך שלל עיסוקיו, כדי לעסוק במבטא העברי וגם לחבר ספר-לימוד לעברית מדוברת בשם TARYAG MILLIM. ("תרי"ג מלים - מבוא לעברית מדוברת, בכתב לאטיני"). הספר נכתב בשנת 1938-39 אך הופיע, במהדורה אנגלית, רק בשנת 1949.

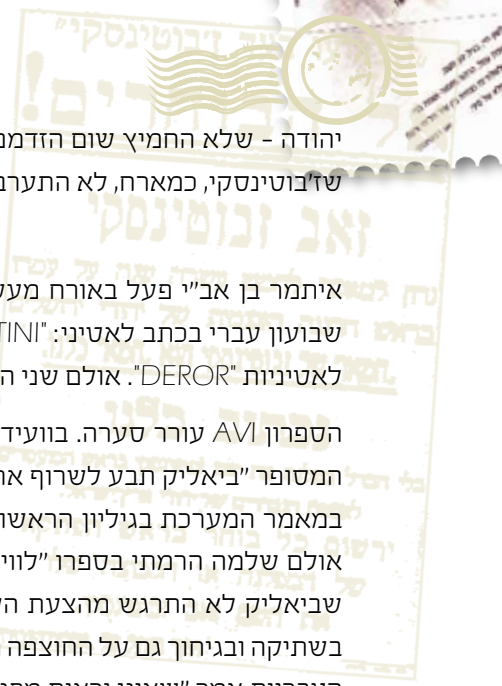
לגבי המבטא העברי כתב חוברת שבה הציע שיטה מפורטת בנושא זה, ובין השאר ציין ש"אנחנו אירופאים" ו"עם מערבי אנו". ולכן "בלי כל בוש, הנני מודה ומתוודה כי ה'טעם' המונח ביסודה של ה'סכימה' המוצעת בחוברת הזו הוא טעם אירופאי ולא 'מזרחי'. הקורא ימצא בהצעותיי מגמה ברורה להשתחרר מכל אותם ההגאים אשר אין להם נקודת-משען בפונטיקה של שפות המערב - נטיה בולטת לקרב את מבטאנו, עד כמה שאפשר, למושג היופי הצלול באירופה: אותו מושג היופי, אותו קנה-המדה המוסיקלי, אשר על-פיו, למשל, השפה האיטלקית נחשבת ל'יפה' והשפה הסינית לבלתי-יפה. בקנה-מדה זה בחרתי, קודם כל, יען כי גם אנחנו אירופאים הננו וטעמנו המוסיקלי הוא טעם אירופאי, טעמו של רובינשטיין ומנדלסון ובינה. אבל גם מצדה האובייקטיבי של הבעיה בטוחני... כי המבטא המוצע במחברתי זו הוא באמת קרוב יותר למבטא ה'נכון', לצלצול העתיק של שפתנו בפי אבותינו הקדמונים, מאשר המבטא המתחקה בגרונות הערבית."

זאב ז'בוטינסקי: המבטא העברי, הוצאת המחלקה לחינוך ולתרבות בגולה של ההסתדרות הציונית העולמית, תשמ"א, עמ' 9

ועוד כתב: "אל לנו לתת את דעתנו על מהותה של העברית לפני דורי דורות. ייתכן שהיה לה צלצול מזרחי, ואולם כיום אין עובדה זו מעלה או מורידה, העובדה היא, שעם מערבי אנו."

ז'בוטינסקי לא הסתפק בדאגתו למבטא העברי אלא פעל גם למען ליטון (לאטיניזציה) של הכתיב העברי. כפי שמציין משה בלע בספרו "עולמו של ז'בוטינסקי", (הוצאת דפוסים, 1975, עמ' 282): "הדאגה למבטא עברי מדויק ומשופר היתה אחד המניעים העיקריים להשקפתו של ז'בוטינסקי, כי יש להשתמש בכתיב הלאטיני (ההדגשה במקור - ד"מ) בלשון העברית. ז'בוטינסקי אף הציע שיטת-כתיב משלו, שהשתמש בה כחלק מן התכתובת העברית שלו."

עובדה זו אינה גורעת מנאמנותו לשפה העברית עצמה. וכפי שכותב שמואל כ"ץ בביוגרפיה של ז'בוטינסקי ("ז'בו", הוצאת דביר, 1993, עמ' 347): "ענייני המתמיד בלשון העברית לא היה אסתטי ודידקטי בלבד. הוא גרס וחזר וטען שוב ושוב כי הלשון היא אחד משני עמודי-התווך (השני היה היישובים החקלאיים) שעליהם מבוססת התקומה הלאומית". עמדתו זו לא מנעה ממנו להתמוגג באחד האירועים מאיתמר בן-אב"י, אף הוא תומך נלהב בלאטיניזציה של הכתיב העברי: "את מהלך השיחות הצהיל לעתים קרובות איתמר בן אב"י - בנו של האיש האגדי, 'אבי העברית החדשה', אליעזר בן



יהודה - שלא החמיץ שום הזדמנות להרחיב את הדיבור על הצעתו לסגל את הכתב הלטיני ללשון העברית. נראה הדבר שז'בוטינסקי, כמארח, לא התערב בדיון ברעיון הזה שלא היה מקובל על הרבים, אך הוא עצמו תמך בו בהתלהבות.
שם, עמ' 344

איתמר בן אב"י פעל באורח מעשי להנחלת רעיון הכתב הלאטיני של השפה העברית. בשנת 1928 החל להוציא לאור שבועון עברי בכתב לאטיני: "HA SHAVUA HA PALESTINI". אחר-כך, בשנת 1933, הוציא לאור שבועון חדש באותיות לאטיניות "DEROR". אולם שני העיתונים הללו לא האריכו ימים...

הספרון AVI עורר סערה. בוועידת הסופרים העבריים בא"י באותה שנה תקפו את בן אב"י גם ביאליק וגם שטיינמן. לפי המסופר "ביאליק תבע לשרוף את טופסי הספר בחוצות ושטיינמן תבע להחרים את הספר ואת מחברו". במאמר המערכת בגיליון הראשון של 17.11.1933 (DEROR) כתב בן אב"י שעם הופעת הספרון האשימו אותו בבגידה. אולם שלמה הרמתי בספרו "לוויים במקדש העברית" כותב שמתוך עיון בדברי ביאליק בנעילת ועידת הסופרים מסתבר שביאליק לא התרגש מהצעת הליטון של הכתב העברי משום שהיה בטוח בניצחון השפה העברית. "אנו יכולים לעבור בשתיקה ובגיחוך גם על החוצפה הקטנה של נבובי לב וריקים אלה, אשר העיזו להניף ידם על האות העברית", ועל האותיות העבריות אמר "שאינו יראות מפני ההעזה של מופקרים ופריצים".

עם הופעת הספרון שלח ז'בוטינסקי איגרת-ברכה לבן אב"י, חברו לרעיון הליטון. בן אב"י פירסם את האיגרת בעיתונו "דואר היום" והוסיף: "מכתבו של אישיות כז'בוטינסקי עשה, למשל, רושם אפילו על רב וגאון כראש הרבנים קוק, שהודיעני על הסכמתו לאותיות הלאטיניות בדברים חילוניים, אך לא בספרי קודש".
בן אב"י השיב למתנגדיו שבחר בכתב הלאטיני לא כדי לבטל את הכתב העברי אלא כדי להפיץ את העברית גם בקרב לא-יהודים.

שנה-וחצי לאחר הופעת AVI הוציא בן אב"י את השבועון העברי באותיות לאטיניות HA SHAVUA HA PALESTINI. בשבועון זה, שזכה לתפוצה גדולה, השתתפו בין השאר: ז'בוטינסקי, זלמן שניאור, אביגדור המאירי, יעקב כהן, דוד ילון וק"י סילמן. בן אב"י הפסיק את הופעת השבועון כשפרצו מאורעות תרפ"ט...

כאמור, ז'בוטינסקי ראה את הכתב הלאטיני רק כאמצעי, ולא רצה לבטל את הכתב העברי. "אינני דוחה חס וחלילה את הכתב העברי, שהוא יקר גם לי" - כתב ז'בוטינסקי - "כאשר ירכוש לו התלמיד ידיעה מספקת בשפה, ילמדוהו על פי הכתב העברי".

ואכן, היום נראית העברית חזקה ונפוצה דייה מכדי שיהיה צורך לחזק אותה על-ידי SHIMUSH BE'OTIYOT LATINIYOT.

הפרק מתוך: <http://library.osu.edu/sites/users/galron.1/hbe/hbe00562.php>

?UMA ATEM HOSHVIM

עבודת סיכום

- « תארו את הקסיימ ס' אומדי העברית עמה תחילת תהליך חידוש הטפה והחייאתה. הסבירו את הקסיימ.
- « הסבירו את הצעותיו ס' ז'בוטינסקי (ואיתמר בן אב"י), את יתרונות ההצעות ואת הכשיות שבהן.
- « דמיינו שההצעה אלוטון הכתב העברי התקבלה. תארו את התנהלותכם, כדברי עברית מאידה, אנוכח הכתב האטיני.
- « שבטו עמדה ונמקו אותה: כעד אן נצד אלוטון הכתב העברי.

היצירה הלאומית-הרוחנית היא תכלית קיומו של כל עם, ואם לא לשם יצירה, אין לו לשם מה להתקיים